І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

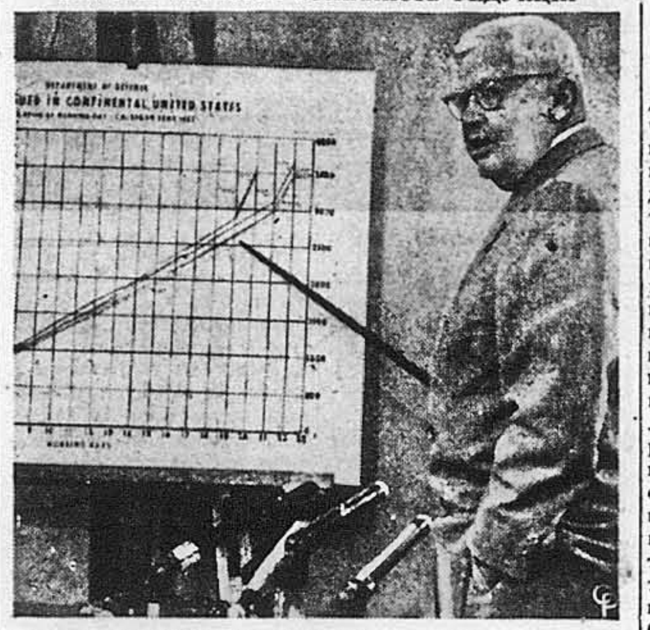
Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV, Ч. 193. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 8-го ЖОВТНЯ 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 8, 1957 No. 193. VOL. LXIV.

ЗРОСТАЄ ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ЗМЕНШУВАННЯ ОБОРОННИХ СИЛ ЗДА

Вашингтон. — У військових колах ЗДА підіймаються щораз частіші голоси спротиву проти продовжування редукцій у складі збройних сил ЗДА і в озброєнні, започаткованих дотеперішнім секретарем оборони Чарлзом Е. Вилсоном внаслідок зменшення Конґресом бюджету оборони. Представники Пентаґону заявляють, що цих редукцій не можна далі продовжувати, бо вони подиктовані бюджетовими, а не стратигічними вимогами і ставлять під загрозу оборонну спроможність З'єдинених Держав Америки. Опозиція проти редукцій збройних сил ЗДА і зменшення витрат на розвиток і продукцію нових родів зброї посилилася особливо ж останніми днями після випущення Совєтами штучного місяця, що на думку військових спеціялістів може мати чималий вплив і на конструювання міжконтинентальних балістичних ракет, бо штучний місяць є теж своєрідною балістичною ракетою й експерименти, проведені з ним Совєти використають напевно і в ділянці мілітарній. Зокрема дуже загрозливим може стати випущення штучних сателітів землі із радаровим приладдям. Згідно із започаткованими Чарлзом Вилсоном редукціями, апробованими президентом Айзенгавером, людський склад армії мав бути зменшений до липня 1958 року до 900,000 вояків і разом з цим ішло б зредукування скількости дивізій із 19 до 15, які для вирівняння їх мілітарної ударної сили мали б бути вишколені теж і в атомовій зброї. Так же само мали б бути зредуковані й інші збройні сили, а саме фльота до 645,000 вояків, морська піхота до 180,000 вояків і летунство до 875,000, водночас із цим мала б бути зменшена кількість „крил" із 137 до 129. Команданти і штаби окремих збройних сил висловили вже з приводу цих редукцій своє побоювання, що зменшування оборонних сил може стати загрозливим для оборонної спроможности ЗДА тим більше, що й сам Вилсон, промовляючи під час відбутої минулого четверга пресової конференції ствердив, що мілітарні редукції доведені вже до мінімуму і що далі вже неможливо нічого редукувати. Справа мілітарних редукцій й обмежень у збройнні буде головною проблемою, що з нею зустрінеться новий секретар оборони Ніл МекЕлрой, який буде заприсяжений у середу цього тижня і який останніми днями відбув уже інспекцію військових баз і мілітарних продукційних центрів у країні.

ВИЛСОН ОБСТОЮЄ КОНЕЧНІСТЬ РЕДУКЦІЙ

Під час пресової конференції, відбутої в четвер мин. тижня, секретар оборони Чарлс Е. Вилсон, що відходить із свого становища, з'ясовував конечність продовжування редукцій теж і в ділянці летунського дозброєння.

СУД ВІДКИНУВ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОФ. М. ЧУБАТОГО ПРОТИ УНС ЗА СТАТТІ У „СВОБОДІ"

Джерзі Сити. — Минулої п'ятниці, 4-го жовтня пополудні, Вищий Суд (Супіріор Корт) стейту Ню Джерзі видав рішення в справі скарги проф. Миколи Чубатого проти Українського Народного Союзу, як видавця „Свободи", за мниму обиду, яку проф. М. Чубатий добачував у статтях проф. Романа Смаль-Стоцького п.з. „У справі св. п. Митрополита Полікарпа", надрукованих у „Свободі" з 10, 11 і 12-го лютого 1955 р., у відповідь на статті проф. М. Чубатого п. з. „Вияснення в справі історії Церкви в Енциклопедії НТШ", надруковані у „Свободі" з 19 і 20 січня 1955 року. Проф. М. Чубатий скаржив УНСоюз, домагаючись від нього сумарично 600,000 долярів у формі кари і відшкодування за мниму обиду і мнимі втрати від надрукованих у „Свободі" статтей проф. Р. Смаль-Стоцького. Суд, розглянувши впродовж десятьох днів обвинувачення проф. М. Чубатого і оборону УНСоюзу, прийшов до висновку, що статті проф. Р. Смаль-Стоцького, про які мова, були справедливою критикою писань проф. Чубатого і тому видав рішення в користь УНСоюзу, відхиляючи обвинувачення проф. М. Чубатого.

Упродовж 4-ох днів відбувались у Варшаві бурхливі демонстрації

Варшава. — Студентська демонстрація, яка відбулась в четвер минулого тижня з приводу закриття комуністичною владою тижневика молоді „По просту", повторилась також у п'ятницю, а в суботу прийняла найгрізніші форми, перейшовши із студентського протесту у вуличні заворушення, в яких більшість була вже не студентів. В п'ятницю центром демонстрацій була варшавська політехнічна школа, та сама, яка в минулій осені дала початок до ворохобницького руху, що виніс на шпиль влади Владислава Ґомулку. Тепер поліція, підпорядкована режимові, що його справжнім диктатором є Ґомулка, вживала не тільки слізного газу до розпорошування студентів, але брутально била їх гумовими палками та прикладами рушниць. Між важче побитими є також варшавський кореспондент комуно-італійського часопису „Ль'Уніта" в Римі. У четвер і п'ятницю студенти обкидували поліцію камінями й кричали під її адресою „фашисти, ґестапо" і т. п. У суботу юрба демонстрантів на вул Маршалковській була найбільша та ворожіша супроти режиму, ніж в двох попередніх днях. Комуністична міліція і військова поліція над'їхала туди автами збірною силою коло 1.000 осіб. В неділю панувало у Варшаві напруження. Кардинал Вишинський видав заклик до спокою. Рух у центрі міста був припинений у зв'язку з цими подіями на кілька годин. Водночас з цим „правим" рухом у користь лібералізації режиму, кампанію проти Ґомулки посилила „ліва" група, розкинувши анонімові летючки з оскарженням Ґомулку у „зраді соціялізмові". Це польські „сталіністи" далі борються з Ґомулкою.

Доллес і Ґромико відбули 4-годинну нараду

Вашингтон. — В суботу 5 жовтня появився короткий офіційний комунікат, в якому стверджено, що державний секретар Дж. Ф. Доллес і совєтський міністер Андрей Громико відбули того ж дня близько 4-годинну нараду „про різні найголовніші справи". Нарада, кажеться в комунікаті, відбулась з ініціятиви Доллеса. Вона мала на цілі „уможливити (учасникам) знайти з'ясування інтенцій і становищ їхніх урядів у більших проблемах обопільного заінтересування". „Вони думають, що розмова того пополудня була корисна з того погляду". Говорено про „середньо-східні справи, розброєння, ситуацію в Европі та „американсько-совєтські контакти". У нараді взяли участь з американського боку ще асистент державного секретаря для европейських справ, Едвард Л. Фрірс. З совєтського боку в нараді взяв участь ще амбасадор СССР в ЗДА Зарубін і — як перекладач — Олег Трояновський. За газетними повідомленнями, Громико не погодився говорити про з'єдинення Німеччини, як „не на часі". Довге тривання конференції пояснюється м. і. конечністю перекладати англійську й російську мови.

ШТУЧНИЙ СОВЄТСЬКИЙ „МІСЯЦЬ" КРУЖЛЯЄ ДОВКОЛА ҐЛЬОБУ

СОВЄТИ ВИСТРЕЛИЛИ В МІЖПЛЯНЕТАРНІ ПРОСТОРИ ПЕРШОГО ШТУЧНОГО „САТЕЛІТА". — ЗАПОВІДАЮТЬ ДАЛЬШІ ЕКСПЕРИМЕНТИ В НАЙБЛИЖЧОМУ ЧАСІ ТА „МІЖПЛЯНЕТАРНУ КОМУНІКАЦІЮ". — ҐУЗЕНКО ТВЕРДИТЬ, ЩО БОЛЬШЕВИКИ ВИКРАЛИ ТАЙНИ АМЕРИКАНСЬКИХ ДОСЛІДІВ

Москва. — Від п'ятниці 4 жовтня безперервно кружляє довкола Землі вистрелений в той день, о ближче не поданій годині та з невідомого місця в Совєтському Союзі штучний „сателіт". Він знаходиться у віддалі 560 миль від земного ґльобу й летить із швидкістю 18.000 миль на годину та, маючи вмонтований в своєму нутрі радіопередатний апарат, подає автоматично раз-у-раз радіо-сиґнали, що їх перехоплюють радіостанції в усіх країнах нашого ґльобу. Совєтський сателіт має 22 інчі у промірі і важить коло 184 фунти. Щоб окружити земний ґльоб — він потребує на це одну годину й 35 хвилин. Совєти проголосили в минулу п'ятницю офіційний комунікат, подавши в ньому цілу низку фактичних даних. Вони покликалися на переведені в цій справі „кількарічні експерименти". Один із передових совєтських фахівців-дослідників в ділянці далекосяжних ракет і міжплянетарних „сателітів", Анатолій Блаґонравов, який виїхав із СССР до ЗДА на кілька днів перед закінченням приготувань до вистрелення у всесвіт першого сателіта, заявив в американській телевізійній програмі в минулу неділю, що „той перший сателіт не був у програмі Геофізичного року. Наступний буде висланий у всесвіт у програмі того Року і його вистрелення буде заздалегідь проголошене згідно з умовою з американськими вченими." Директор совєтської програми щодо атмосферичних дослідів Євгеній Фьйодоров заявив на сторінках „Правди" з останньої неділі, що Совєти працюють тепер на сконструюванням такого сателіта, який, зробивши відповідну скількість оборотів у всесвітніх просторах, повернувся б на Землю. У теперішньому „штучному місяці" нема, крім радіонадавчої сиґнальної стації, ніяких інших апаратів. В наступних таких сателітах мають бути апарати для запису цілої низки фактичних даних, які цікавлять астрономів і метеорологів.

З'єдинені Держави заповіли були 29 липня 1955 р., що вони приготовляють вислання штучного сателіта в 1958 році в ході програми Геофізичного Року. У тому першому американському повідомленні говорилося про те, що американський „штучний місяць" робитиме по 18,000 миль на годину й летітиме у висоті 200 до 300 миль. Американські фахівці знали про подібні досліди в Совєтах, — проте совєтський комунікат про вистрелення сателіта вже з початком жовтня ц. р. був для Америки, як і для всього світу, повною несподіванкою. В ЗДА існують спеціяльні дружини „спостерігачів місяця". Їх є 150 між двома океанами, по 20-25 осіб в кожній такій дружині. Вони були негайно заалярмовані і змобілізовані. В деяких порах дня і ночі, особливо досвіта і сумерком можна зауважити той „штучний місяць" навіть аматорськими далековидами. Смитсонська астрофізична обсерваторія в Кембридж, Масс., подала до відома в минулу неділю, що над Аляскою спостерегли сателіта вперше „голим оком". Цю обсервацію перевів асистент - директор Геофізичної стації університету Аляски в Калледж, Аляска. Совєтський сателіт перелітає над З'єдиненими Державами 5-6 разів у 24-х годинах. Учені не є згідні щодо того, як довго цей „штучний місяць" втримається у міжплянетарних просторах. Він може бути знищений, коли зудариться з великим метеором. В противному разі він може кружляти довкола Землі кілька тижнів, а то й довше, після чого сам стопиться чи пак розлетиться.

Всі західні часописи признають, що Совєти здобули собі цим осягом великий пропаґандивний успіх, що його напевно зуміють виексплуатувати в усіх напрямках. Ігор Ґузенко, який допоміг був викрити першу велику совєтську шпигунську аферу на терені ЗДА й Канади, надіслав листа през. Айзенгаверові, в якому висловлює переконання, що Совєти зуміли так швидко збудувати свого сателіта тільки завдяки тому, що вони викрали американські висліди дослідів та що вони пляновими саботажами сповільнили завершення цих дослідів в ЗДА. В конґресових колах ЗДА відізвались критичні голоси під адресою відділення військових та цивільних дослідів в цій справі, бо це, мовляв, саме сповільнило темп американських дослідів. Усі часописи повні подробиць цієї історії, яку використовують, як найбільшу сенсацію дня.

Містоголова АФП-КІО Гатчісон підтримує вибір Гоффи

Маямі Біч, Флорида. — 4-го жовтня конвенція Міжнародного Братства Шоферів вибрала на свого голову Джеймса Р. Гоффу більшістю голосів у відношенні 3 до 1-го. Під час виборів Гоффа дістав 1.208 голосів, а його два противники дістали незначну кількість голосів: Томас Гаґерті з Шикаґо — 140, а Вільям А. Лі, також із Шикаґо, — 313 голосів. Проти Гоффи виступила матірна організація спілки шоферів Американська Федерація Праці — Конґрес Індустрійних Організацій тому, що Гоффа співпрацював із злочинними елементами і тому, що він зловживав спілковими добродійними фондами. АФП—КІО поставила ультиматум спілці шоферів до 24-го жовтня вичистити зі своєї управи злочинні елементи, бо якщо це не станеться, то Міжнародне Братство Шоферів викинуть із членства в АФП—КІО. Те рішення запало було одноголосно на зборах головної управи АФП—КІО, але тепер — після виборів Гоффи один із містоголов цієї матірної організації голова спілки столярів, яка нараховує 800.000 членів, Моріс А. Гатчісон післав ґратуляційного листа Гоффі і тим самим підтримує його на становищі голови спілки шоферів. Гоффа заявив після вибору, що буде старатися про те, щоб його спілка залишилася членом АФП—КІО.

Президент промовлятиме в Ню Йорку 22-го жовтня

Вашингтон. — Президент Айзенгавер 22-го жовтня прибуде до Ню Йорку і буде промовляти на прийнятті в готелі „Валдорф-Асторія", — яке влаштує Крайовий Фонд для Медичної Освіти. Промову Президента передаватимуть через радіові стації. Під час цього прийняття вшанують колишнього голову корпорації „Дженерал Моторс" Анфреда Р. Словна, який опікується численними медичними інституціями. Колишній президент Герберт Гувер передасть Словнові нагороду Френка Г. Лейгі за визначну працю для лікарської освіти. Колишній губернатор Томас Е. Дюї очолює комітет, який організує це прийняття. Фонд Медичної Освіти — це зачартерована у всіх стейтах організація, яка збирає фонди на допомогу медичним школам країни. Від 1951 року ця організація роздала медичним школам 12,500,000 долярів.

У Франції Плевен старається створити новий уряд

Париж. — Після того, як попередній прем'єр Ґю Молле, лідер Соціялістичної партії, діставши в минулу п'ятницю від президента Рене Коті місію творення нового уряду, зрікся в минулу неділю тієї місії, президент Коті доручив її також колишньому прем'єрові, лідерові малої центро-лівої партії Демократична і соціялістична Унія Рене Плевенові. Однак Рене Плевен також не має великих шансів на успіх, бо в двох справах франц. соціялістична партія і праві партії не можуть дійти до порозуміння: щодо соціяльно-економічної програми і щодо Альжиру. За часописними вістками, проблема Альжиру перестала так хвилювати політичні партії у Франції, як фінансові справи. Праві партії Незалежна і де-ґоллістів та монархістів не хочуть погодитись на соціялістичний плян реформ, а соціялісти, які розпоряджають 100 послами, не хочуть пристати на правоконсервативний плян. Всі признають теж потребу реформи парляментарного устрою, щоб перешкодити таким частим змінам уряду, але соціялісти не погоджуються на скріплення екзекутивної влади коштом прав парляменту. Тому криза уряду затягається.

Конґресмен Кол став президентом Міжнародної Аґенції Атомової Енерґії

Відень. — На першій конференції Міжнародної Аґенції Атомової Енерґії, яка відбувається у Відні, в минулу п'ятницю обрано одноголосно президентом тієї Аґенції американського республіканського конґресмена із стейту Ню Йорк, Вільяма Стерлінґа Кола. Він не мав контркандидата. Совєтський представник заявив, що СССР вправді волів би бачити на тому становищі „неполітичну фіґуру", але „задля гармонії" — голосує також за Колем. Уряд ЗДА поширив між членами Аґенції коротку ділову рекомендацію кандидатури Стерлінґа Кола. Він має тепер 53 роки, від 22-х років є членом Палати репрезентантів, від початку, як тільки покликано до життя в 1946 р. Комісію для атомової енерґії при Конґресі був її членом, а то й головою, був одним із головних співавторів статуту Міжнародної Аґенції Атомової Енерґії та брав участь в нарадах Об'єднаних Націй і інших міжнародних конґресах для цієї справи. Його становище зв'язане з платнею 20,000 дол. Інших 15 директорів матиме платню від 10,000 до 15,000 дол. річно. Йому підлягатиме 370 урядовців.

Генерал Пейт проти зменшування Корпусу морської піхоти

Вашинґтон. — Командант Корпусу морської піхоти генерал Рендолф Мек С. Пейнт остерігає проти дальшого зменшування числа вояків в цьому корпусі. Він заявив в інтерв'ю з представником публікації збройних сил „Реджістер" таке: „На мою думку стан людської сили в нашому Корпусі дійшов вже до того мінімума, який не дозволяє на дальші редукції, бо це загрожувало б безпеці цієї країни". Згідно з найновіщим зарядженням число вояків Корпусу морської піхоти має становити 180,000 при кінці найближчого фінансового року, а згідно з попереднім пляном стан цього Корпусу мав виносити в червні 1958-го року — 200,000 вояків. Тепер Корпус морської піхоти має 199,500 вояків. Згідно з попереднім пляном число вояків всіх збройних сил на 30-го червня 1958 року мало виносити 2,800,000, згідно з теперішнім зацядженням—2,600,000, а говорять, що той стан має бути зменшений до 2,500,000 вояків.

Джілас засуджений на дальших 7 років в'язниці

Београд. — Колишній співтворець комуністичної Югославії, віце-президент республіки і президент комуно-югославської „скупштини" — (парляменту) та один із найчільніших теоретиків і практиків комунізму, Мілован Джілас, дістав в суботу північчі засуд на дальших 7 років „строгого ув'язнення". Він відповідав за перепачкування за кордон рукопису своєї антикомуністичної книжки „Нова вляса", яку видано друком у Ню Йорку. За попередню критику комуно-югославського і совєтського режимів він отримав був уже раніше кару 3-х років, яку відсиджував у в'язниці в Сремска Мітровіца. Там же відбувався від п'ятниці минулого тижня цей новий процес, вже третій, що його Джілас мав протягом несповна двох років. Тому, що комуністичний трибунал на внесення прокуратора виключив пресу, м. ін. не допустивши на залю розправи кореспондентів „Н. Й. Таймсу", міланської „Коррієра деля Сера" і кореспондента „Юнайтед Пресс", Джілас відмовився зізнавати. Не допущено на залю також віце-президента Міжнародної Ліґи Юристів ван Дааля, який прилетів для цієї цілі з Гааґи. Джілас вже відсидів 1 рік з трирічної кари. Тепер засудили його на додаткових 7 років та скомасували обидві кари на 9 років в'язниці. Джілас признався на вступі розправи до авторства книжки „Нова кляса" і заявив, що не відмовляється ні від одного рядка, оприлюдненого в тій його книжці. Комуно-югославський суд признав ту книжку „очорнюванням влади" та „дискредитуванням комуністичного руху".

НАД ЗДА МОЖНА БАЧИТИ КОМЕТУ З ДВОМА ХВОСТАМИ

Ню Йорк. — Астроном із обсерваторії на горі Паломар в Каліфорнії Говард С. Гейтс повідомив в суботу 5-го жовтня, що ще 4-го жовтня він побачив комету з двома хвостами, яка мала проходити по небі над Ню Йорком в неділю 6-го жовтня. Ця комета проходить в північній частині неба в констеляції Льва між зорями Реґуль і Денеболя. Д-р Кеннет Френклін із Гайден Плянетаріюм в Ню Йорку заявив, що, можливо, цю комету можна буде бачити впродовж кількох днів, але не голими очима тільки при допомозі телескопів або далековидів.

„Кобзар" із Филаделфії співав із помосту „Мейфлавер II" у Ню Йорку

Ню Йорк. — В неділю 6 ц. м. вполудне мішаний хор „Кобзар" із Филаделфії, під орудою д-ра Антона Рудницького, виступив у мистецькій частині програми Дня Національностей, що його зорганізувало кілька організацій із Інститутом Американської Декратії у проводі. „Кобзар" відспівав на самому вступі тієї імпрези із горішнього помосту „Мейфлавер II" у Гадзонському порті у причалі 81 при 41 вул., дві пісні: „Прославний хор" з опери „Тарас Бульба" М. Лисенка та Бортнянського „Воспойте ім'я Його". При фортепіяні була пані Лідія Бульба. Після того виступило кількох промовців, з яких головним був посадник міста Ню Йорку Роберт Ваґнер. Він критикував гостро обов'язуючий іміґраційний закон МекКаррека-Волтера та проклямував День Національностей. Саме під час його промови почав падати зливний дощ і імпреза, що відбувалась під голим небом у порті, мусіла бути перервана. Згодом у портовій галі таки виступили репрезентаційні мистецькі дружини деяких інших національних груп — польської, тирольської, західньо-індійської і ін. Між приявними було багато українських громадян, між ними представники різних українських установ і організацій.

В АМЕРИЦІ

● **Комуністичний щоденник** „Дейлі Воркер" в Ню Йорку повідомляє, що його пересічний тираж в останніх 12-ох місяцях становив 5,574 числа денно. Рік тому тираж його виносив 7,395. В 1938 році пересічний тираж „Дейлі Воркер" в звичайні дні виносив 20,000, а в неділі — 80,000. Внаслідок браку фондів зменшено об'єм цього часопису.

● **В Бріджтоні,** Н. Дж., 200 осіб, відділ поліції і літаки розшукували протягом 24 годин дворічного Роналда Наша, який вийшов із дому з своїм собакою і переспав ніч на сусідньому полі. Стан його здоров'я добрий.

● **В наступному році** резиґнує шкільний суперінтендант Ню Йорку д-р Вільям Дженсон. На це становище, оплачуване 32,500 долярів річно, зголосилося 26 кандидатів. Окрема комісія має вибрати наслідника д-ра В. Дженсона з-поміж кандидатів, які походять з різних стейтів.

● **У зв'язку з тим,** що азійська інфлюенца в деяких стейтах прибрала розмірів епідемії, уряди здоров'я пригадують, що на випадок занедужання треба: 1: Лягти до ліжка, (якщо є гарячка, лежить, біль м'язів). 2. Їсти легкостравні харчі. 3. Заживати аспірини. 4. Натиратися алькоголем. 5. Уживані для носа й уст паперові серветки складати до паперового мішка, а потім нищити. 6. Якщо недуга не зникає впродовж двох днів, покликати лікаря. Недуга назагал проходить лагідно, і тому немає причини до паніки.

У СВІТІ

● **Японський уряд** звернув увагу на закид, який появився в американській пресі, мовляв, о дитячі іграшки японської продукції, що мають великий збут в Америці, помальовані фарбою, яка містить у собі шкідливе для здоров'я олово. Японці започаткували негайно перевірку у фабриках іграшок. Японська преса натякає, що згаданий закид придумано з конкуренційних причин, щоб пошкодити збутові японських товарів.

● **Королева Єлисавета II** 21 жовтня ц. р. промовлятиме в Об'єднаних Націях. Її промова триватиме точно 10 хвилин і надаватиметься через радіо і телевізію у 20 мовах. Обраховано докладно кожну хвилину з 14 годин, які вона проведе в Ню Йорку. Між іншим, королева з почотом буде на сніданку в посадника Ню Йорку, Ваґнера, огляне Емпайер Стейт Билдінґ і буде присутня на прийнятті у „Валдорф Асторії". Але сірі смертники зможуть побачити її на вулицях лише з великим трудом, з уваги на мур поліції, який стоятиме по вулицях.

● **Під час морських маневрів НАТО** американський підводний човен „Навтілюс", урухомлюваний атомовою енерґією, побив рекорд тривалости перебування під водою: протягом більше як двох тижнів він ні разу не виринав на поверхню моря. У часописах появилась світлина, як дружина команданта цього човна, коммодоре Вільяма Ендерсона, радісно зустрічає свого чоловіка в англійському порті, куди вона прилетіла з Америки.

● **Подорож до Києва** поїздом із Москви описав дуже дотепно у своєму дописі кореспондент нюаркського „Стар-Леджера", Тоні Вайцел. Забувши про совєтські заборони, він фотографував поїзд, яким він їхав. З того моменту почався клопіт, бо за ним почала гнатися „совєтська армія". Тому, що його товариш, інший американський журналіст, повісив у залізничному купе на видному місці свій фотоапарат, два вояки хотіли були вхопити Богові духа винного американця. Коли врешті, наївшись страху, вони опинились в автобусі у Києві, приставлений до американських журналістів офіційний „янгол хоронитель" з Москви заявив з вдоволенням: „Приємно бути на батьківщині". Автоводій подивився скоса на того політкома. „Ви з України?" — „Ні, я з Москви". — „То це не ваша батьківщина" — заявив сердито українець-водій і відвернувся від нього.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРЕД ЗАГРОЗОЮ НОВОЇ КРИЗИ

Вибір Джеймса Гоффи на президента могутньої американської робітничої спілки Міжнародне Братство Шоферів, що його донедавнім провідником був усунений за невідповідне господарювання спілчанським майном і за потурання злочинним елементам у згаданій спілці Дейві Бек, може стати початком великої кризи у світі праці. Відбувся бо цей вибір всупереч волі більшости членства Міжнародного Братства Шоферів, всупереч вимогам конгресових комісій й екзекутиви АФЛ-КІО, які започаткували розгляд невідповідної поведінки Гоффи і його пов'язання із злочинним світом, зокрема із клікою ракетірів, очолюваною здогадним спричинником осліплення Віктора Рісела Джаном Діоґарді, як теж і всупереч американській публічній опінії, яка гостро засуджує методи діяльности таких робітничих лідерів, як Бек чи Гоффа.

Американська преса назвала рішення конвенції Міжнародного Братства Шоферів, що відбулася в люксусовій обстановці у Маямі Біч на Флориді, обрати своїм президентом обвинуваченого у підтримці ракетірства і навіть у кривоприсязі Джеймса Гоффу „проголошенням війни американському народові". Це не пусті слова, коли брати до уваги, що Міжнародне Братство Шоферів є найчисленнішою робітничою спілкою у ЗДА (воно нараховує 1.400.000 членів, і водночас із цим є наймогутнішим чинником в ділянці транспорту, пов'язаним тісно із усіма ділянками життя, зокрема з індустрією і торгівлею, володарем життя і смерти цілих великих міст.

Відбуту конвенцію можна схарактеризувати, як суцільний визов американському Конґресові й урядові, проводові об'єднання робітничих спілок Американська Федерація Праці — Конґрес Індустрійних Організацій, що їх членом є теж Міжнародне Братство Шоферів, як теж образою здорового розуму американського народу та зневагою доброго імени американського світу праці. Захопленими оплесками, прапорцями і квітами вітали Гоффу змобілізовані його ж прихильниками „делеґати". Ще рясніщими оплесками висловлювали вони йому своє признання, коли він посилав „до всіх чортів" АФЛ-КІО. Над всіма обвинуваченнями, видвигненими вбік і самої спілки шоферів і супроти Гоффи і Сенатською окремою комісією для розсліду невідповідної діяльности у світі праці й індустрійного керівництва і спеціяльними комісіями АФЛ-КІО, конвенція Міжнародного Братства Шоферів перейшла до денного порядку, апробуючи тим всю невідповідну поведінку спілчанських лідерів, виявлену і засуджену згаданими комісіями.

Цим визовом спілка шоферів і почала свою „війну проти всіх", що може мати далекосяглі і фатальні консеквенції і навіть дуже широкий засяг, а то й непередбачені сьогодні форми і вияви. Ставши в активну опозицію до офіційних і громадських чинників, спілка шоферів і її провід, очолюваний Гоффою, вживатимуть всіх можливих і неможливих заходів і засобів, щоб поставити „на своєму", зокрема, щоб не виконати вимоги АФЛ-КІО в справі прочищення провідних кіл Міжнародного Братства Шоферів від злочинних елементів, що може привести до розламу в організованому американському світі праці і до послаблення його значення і престижу.

З другого боку і офіційні чинники, репрезентовані вище згаданою сенатською комісією, і американські суди, і провідні кола американського світу праці, усвідомивши кинутий їм спілкою шоферів визов, мусітимуть продовжувати всі свої заходи для зліквідування сваволі шоферських лідерів, очолюваних клікою Гоффи. Найголовніша роля в цьому залишається за Конґресом, який мав би прийняти окремий закон, що дозволяв би на відбуття спеціяльного референдуму серед загалу членства Міжнародного Братства Шоферів, що єдино могло б довести до усунення диктаторського режиму Гоффи. Так же само мав би бути прийнятий Конґресом закон про охорону демократичних прав у робітничих спілках і про забезпеку добродійних фондів складаних членами спілок. Водночас із цим Сенатська окрема комісія для справ невідповідної діяльности у світі праці й індустрійного керівництва, продовжуючи свої переслухання, мусітиме поставити Гоффу в стан обвинувачення за кривоприсягу. І, вкінці, коли йде про робітничу організованість, вирішальне слово залишається за проводом АФЛ-КІО, який обов'язаний виключити спілку шоферів із складу АФЛ-КІО, якщо вона до 24 жовтня ц. р. не виконає вимог в справі прочищення своїх рядів від злочинних елементів.

ПРЕЗИДЕНТ І ГУБЕРНАТОР

Джордж Міні, президент Американської Федерації Праці й Конґресу Індустріяльних Організацій (АФЛ і КІО), промовляючи на 82-ленній Комісії для соціяльних і гуманітарних справ Об'єднаних Націй, заявив цілком слушно, що теперішні події у Литтл Року, використовувані пропаґандивно Москвою і міжнародним комунізмом для дискредитування Америки, в історії боротьби за рівність громадянських прав у ЗДА мають значення лише незначного епізоду. Бо дійсно: це дуже маленька справа, чи 9 муринських дітей будуть ходити до „білої" чи пак „зінтеґрованої" публічної середньої школи в одному невеликому місті, чи до „чорної" — за кілька вулиць далі. І навіть справа принципу тут не така важлива, бо самого принципу інтеґрації не заперечує й губернатор Аркензо. Зате куди важливішою і поважнішою справою американських громадян є спір, який відновився у зв'язку з цими подіями: як далеко сягають права й компетенції центрального федерального уряду, включно з прероґативами президента ЗДА, у відношенні до стейтів. Коротко цей спір символізують сьогодні два прізвища: Айзенгавер, президент ЗДА, і Фобус, губернатор стейту Аркензо.

Формально цей спір ведеться за права федеральних судів. Як відомо, федеральний суддя Роналд Н. Дейвіс 3 вересня ц. р. скасував рішення стейтового суду про тимчасове припинення інтеґрації, відкинув внесення в цій справі місцевої шкільної ради, а на 20 вересня викликав губернатора для вияснення, чому підлегла його наказам національна ґвардія не допускає муринських учнів до школи. Губернатор Орвел Е. Фобус твердить, що федеральний суддя Дейвіс не тільки видав свій присуд нерозумно й недоцільно з погляду місцевих відносин і публічного ладу, але й взагалі не мав права встрявати в компетенції стейтового губернатора. Він, щоправда, підпорядкувався присудові того судді і відкликав національну ґвардію з-перед шкільного будинку, але його правні дорадники не припинили леґального процесу в цій справі. Губернатор квестіонує леґальність наказу президента Д. Д. Айзенгавера з 24 вересня ц. р. Він назвав уведення федерального війська до Литтл Року „окупацією". Приблизно на тому самому становищі стоять усі південні губернатори, навіть і ті, які осуджують політику Фобуса та закидають йому, нарівні з вашинґтонськими колами, що він розпалив пристрасті і штовхнув фанатиків-сеґреґаціоністів до вуличних авантюр, підбадьоривши їх своїм власним наказом до національної ґвардії. Таким чином дві дати стануть в дальшій історії державного устрою ЗДА вихідними пунктами для затяжного правного спору: 3 вересня ц. р., коли стейтовий губернатор Фобус силою своєї компетенції, як зверхник стейтового війська, наказав тому військові перешкодити негайній інтеґрації, і 24 вересня, коли парашутні відділи 101-ої дивізії вступили до Литтл Року, щоб, виконуючи наказ найвищого командувача збройних сил ЗДА, президента Айзенгавера, завести спокій в Литтл Року і дати охорону муринським дітям, що йтимуть до школи.

Правники й публіцисти розпочали гарячий спір, по чиєму боці право. Цитується 14-ий Додаток до Конституції п. з. „Громадянські права не можуть бути обмежені", причому нинішня федеральна адміністрація стоїть на становищі, що актуальні „громадянські права" в ділянці зрівняння рас визначив Найвищий Суд своїм рішенням з 1954 р. Репрезентанти Півдня твердять, що в отому Додатку нема й слова про інтеґрацію-сеґреґацію, ані тим паче про те, як, протягом якого часу і в яких школах інтеґрацію треба проводити. Так само різно інтерпретується закон, що на нього покликався Президент у своєму зверненні з 23 вересня ц. р., — закон, прийнятий Конґресом у 1871 році, отже ще в часі т. зв. Відбудови, про умовини, в яких Президент може вживати федеральні війська для встановлення порядку. Вказується на існування в цій справі закону з 1878 року, який обмежує це право Президента, і на дух американської Конституції, який виключає все, що тільки натякає на можливості „диктаторських" прав Президента, отже його права висилати федеральне військо до стейтових міст — згідно з одностороннім рішенням Президента. У цьому спорі противники рішення Президента підтримують становище губернатора Фобуса, мовляв, Президент може вислати військо до котрогось стейту тільки на виразну просьбу стейтового губернатора і за його згодою. В противному випадку таке висилання війська є „нелеґальне".

Це вже на є спір поміж сеґреґаціоністами і інтеґраціоністами. Расова проблема тут ні при чому. Це — проблема федеральної системи З'єдинених Держав і автономних прав 48-х стейтів, прав, відносно яких усі стейти надзвичайно чулі. Характеристичним доказом цього є, напр., стаття відомого американського публіциста Дейвіда Лоренса в „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 4-го жовтня ц. р. під промовистим заголовком „Нелеґальність породжує нелеґальність". Цей публіцист, який здебільша палко боронить адміністрацію Д. Д. Айзенгавера, називає висилання війська до Литтл Року „трагічною помилкою" і встановленням „жорстокого та неконституційного прецеденсу". Він заступає також думку, що не федеральні суди з Найвищим Судом ЗДА включно, а лише Конґрес встановлює закони, і що немає такого закону, який забороняв би сеґреґацію. Він твердить, що федеральне військо може охороняти лише федеральні будинки, а будинок школи в Литтл Року не є федеральною власністю.

Ці суперечки напевно скінчаться з хвилиною, коли і Конституція і поточне законодавство будуть настільки заокруглені, що вже не викликатимуть ніяких сумнівів. Радше для сенсації пишеться в газетах про громадянську війну, яка в роках 1861-65 поділила націю на дві частини, і підкреслюється факт, що вперше за 92 роки у 1957 році введено федеральне військо на терен південного стейту всупереч волі його губернатора. Деяку ясність в цю справу вносить заява Білого Дому з 2 ц. м., в якій сказано виразно, що стейтовий губернатор, під претекстом зберігання ладу, не може використовувати своєї влади, щоб перешкоджати виконанню присуду федерального суду. І колишній президент Гаррі Труман і демократичний двократний президентський кандидат Адлей Стівенсон признали, що губернатор Фобус поставив през. Айзенгавера в „примусову ситуацію", з якої він „не мав іншого виходу", як тільки той, що його вибрав, виславши військо до Литтл Року. Найважливіше у цьому спорі те, що одні й другі вимагають строгого леґалізму, а спорять тільки над інтерпретацією зобов'язуючих законів і прав, що з законів випливають.

В. Січинський

РІЧНИЦЯ СМЕРТИ МАЗЕПИ

Вночі з 21 на 22 вересня 1709 року, за старим стилем, помер гетьман Іван Мазепа, один з найбільших державних мужів і великий український патріот, меценат української культури, що щедрою рукою підтримував українську науку, освіту, літературу, друкарство, архітектуру і всі інші галузі українського мистецтва.

В останні часи совєтська так звана „наука", а властиво дешева і неперебірлива совполітична пропаґанда, що затратила всяке почуття безсторонности, що не соромиться найбільш безглуздих і неправдоподібних інсинуацій і звеличальної брехні, вживає всіх можливих і неможливих засобів, щоб очорнити і збезчестити ім'я Мазепи. В цьому відношенні совєтські автори йдуть слідами найбільш реакційних і неповажних російських авторів царських часів, що не перебирали в засобах, фальшуючи історію та боротьбу українського народу за свою свободу і державність.

Проте, в цілому світі ім'я великого гетьмана України — Мазепи стало символом героїзму, волі, незалежности і відданости найкращим ідеалам свого народу. Численні західні письменники, незалежно від своїх політичних переконань, брали за сюжет своїх творів героїчну постать Мазепи, як зразок патріотизму, ідеалізму і беззастережної відданости своєму народові. Згадаємо тут таких великих письменників, як Вольтер, Байрон, Гюґо, Кортесі, Май, Старк, Валлік, Фріч.

Байрон порівнював Мазепу з Олександром Македонським і казав, що „навіть на тлі скитської слави постать Мазепи є великою"! Гюґо писав про Мазепу: „Великий — що сліпить. І, як ітиме він, йому у кожнім домі простеляться до ніг, і тільки сурем гомін лунатиме в ту мить". Численні чужинці-подорожники, що відвідали Батурин і мали можливість розмовляти і особисто пізнати гетьмана, висловлювалися з найбільшою пошаною і подивом до великого гетьмана. До таких належать французи Де ля Невіль і Жан Балюз, словак Д. Крман, шведи Петре і Вейґе та інші. Також англійські подорожники, що були на Україні і на місці ознайомилися з українсько-російськими відносинами, позитивно й прихильно оцінюють крок І. Мазепи. До таких авторів належать Пери, Р. Вітворт, Р. Бремнер та інші.

Для українців ім'я великого гетьмана залишається найбільш цінне і популярне. Таким воно увіковічнене і нашим генієм Т. Шевченком. Як свідчив член Кирило-Методіївського Братства Василь Білозерський, Шевченко „з гетьманів більш за все хвалив і шанував Мазепу". Сам Тарас Шевченко в своєму революційному творі „Великий льох" пише про різні душі, що караються за свої проступки. Отже, „друга душа" тяжко покарана за те, „що цареві московському", себто цареві-тиранові Петру І, „коня напоїла, в Батурині, як він їхав в Москву із Полтави". Так власне в очах українського народу представляється Полтавська трагедія та її наслідки!

Союз України з Швецією, звичайно, не був, як то кажуть тенденційно, „авантюрою" і „зрадою" Мазепи. Переговори з Швецією інтенсивно вів ще гетьман Богдан Хмельницький, після Переяславської умови 1654 року. Продовжували зносини з Швецією також наслідники Хмельницького. Союз Мазепи з Карлом XII був лише конечною необхідністю, завершенням усіх попередніх переговорів, умов і цілого наставлення українських патріотів.

Про нечесні засоби і моральну гниль царя-тирана Петра І свідчать історичні документи і реляції чужинців, що описують перебування і останні дні життя гетьмана Мазепи в Бендерах, — відомості, що не подаються в російській історіографії і заховуються від „совєтських людей".

Учасник шведського походу, вюртемберзький принц Максиміліян Емануїл, у своїх „Реляціях", вперше виданих Барділі в 1729 році і опублікованих Олянчином, писав, що під Бендерами, після Полтавської трагедії, „Карл XII одержав відомості, що цар Петро І посилав до турецького султана посольство і його просив, щоб козацького провідника, а їхньою мовою гетьмана — Мазепу в охорону не брав, тільки йому, себто цареві його з племінником Войнаровським видали". Цар хоче мати гетьмана якнайскорше і вірить, що „справедливий султан" його не візьме під свою охорону. За іншими джерелами, Петро І пропонував, як „доказ своєї вірности султанові", хабар для султана в розмірі триста

(Закінчення на стор. 3-ій)

Любомир О. Ортинський

МОСКВА ЗАМОРОЖУЄ „ВІДЛИГУ"

У річницю т. зв. польського жовтня один з його головних здобутків, відносна свобода слова, зазнає безцеремонного потоптання. Закрито варшавський тижневик „По просту".

Цей часопис, що зі студентського журналу став на переломі 1955/56 рр. речником боротьби за шукання польської дороги до соціялізму і поборником сталіно-берутівського курсу політики в Польщі, можна було до деякої міри вважати за показника ситуації в Польщі. Доки інтеліґентні й відважні редактори цього журналу могли, хай і з вихідної точки соціялізму і в шуканні польського шляху до нього, критикувати положення в країні і викривати злочини та надужиття роблені під покришкою партії, доти могло бути враження, що в жовтні минулого року поляки виборили собі від Москви поважні концесії, що принаймні у внутрішній політиці полегшено цензуру преси і що є можливість вільнішого вислову думки. З хвилиною, коли ця трибуна молодих проґресистів, — до речі ніяких реставраторів „буржуазних наймитів", але продукт комуністичного виховання післявоєнної Польщі — повалилась під ударами цензури і була затаврована Ґомулкою, стає ясним, що Ґомулка цупко тримається поводів Москви і далі є її наказоприємцем. Змінилась тільки обстанова і техніка підкорення Москві, але ні трохи не змінився сам зміст.

Властиво заборона видавання „По просту" і конфіската його вересневого числа не сталися аж надто несподівано. Від липня журнал, ніби з технічних причин, вже не появлявся, і доходили вістки, що редакція має труднощі. Знов же про генеральну лінію своєї політики Ґомулка вичерпно сказав під час своєї візити в Юґославії, кількакратно підкресливши провідну ролю СССР для „соціялістичного світу" і акцентувавши беззастережну орієнтацію Польщі на свого східнього сусіда.

Очевидно, навіть зараз же після „польського жовтня" не могло бути сумніву в тому, що Польща й далі остається у фарватері московської політики, тільки здавалось, що за ціну перебування в ньому вона здобула деякі вольності у внутрішньому секторі. Таке враження було підсилене рядом фактів, одним з яких був, без сумніву, тижневик „По просту" і відвага, з якою його редактори бралися за критику режиму і шукання нових шляхів. Закриття цього журналу — це перший виразний крок до ліквідації цих вольностей.

У той самий час, коли нотуємо закриття варшавського „По просту", київська „Літературна Газета", а передруком за нею „Радянська Україна" з 21 вересня ц. р., принесли промовисту статтю Павла Тичини п. з. „Тримати порох сухим". Перше, що впадає в очі, коли читаєш цю статтю, це відродження культу особи, це сталінське бовванохвальство тільки на нову адресу — Нікіти Хрущова. Тичина починає з ліричного опису враження, яке зробила на нього стаття Нікіти „За тісний зв'язок літератури й мистецтва з життям народу". Назвавши її „великим документом нашої епохи", він висловлює „рідній партії від усього серця дяку велику", а далі стає конкретнішим і каже, що в боротьбі двох ідеологій не можна бути ані невтральним, ані половинчастим, і що Хрущов, вказуючи на використання угорською контрреволюцією деяких письменників, „твердо і ясно заявив: треба тримати порох сухим".

Як виходить з дальших висновків Тичини, „порохові" загрожує звоґчення від того, що „чужа, ворожа нам ідеологія і зараз скеровує всю свою увагу на те, щоб десь, у якусь щілину радянського мистецтва та закинути чадну, тліючу, свою огидну головешку ... Та ми, творці слова, пензля, бронзи і звуку, добре засвоїли слова Микити Сергійовича: треба тримати порох сухим".

Що криється за загадковими трьома точками Тичини — не тяжко вгадати, коли, з одного боку, стаття поперетикана чолобитнею Хрущову („по-отецькому душевний", „крилата гордість", яку відчули письменники з виступу Хрущова, „яке тепле дружолюбне, яке хороше побажання нам від керівника партії"; „стаття товариша Хрущова кожному з нас вливає нові сили до того, щоб ми якомога повніше й яскравіше ..."), а з другого послідовно обминає глибше розроблення теми про зв'язок літератури й мистецтва з народом, що ще недавно було дуже в моді. За винятком ствердження, що „радісно стало нам, що Микита Сергійович узяв під захист Максима Рильського від нападок фракціонера Кагановича" — ствердження, яке ще можна було б пояснювати як таке, що має відношення до української літератури, цілий тенор статті положений на вірнопідданчі заяви, розроблювання льозунґу „доженемо Америку" та на передовість російського народу („... дякуючи постійній взаємодопомозі братніх народів нашої батьківщини на чолі з народом російським".). Враження зі статті Тичини таке, що за тими трьома точками криється весь зміст статті-сигналу, що вона авізує викривання „чадних, тліючих головешок", що вона, може, перестерігає, на всякий випадок заповідає порох, сухий тріскіт сальв.

Закриття у Варшаві „По просту" і стаття Тичини — це дві події, які є передвісниками заморожування Москвою тих паростків свободи, що під впливом „відлиги" почали були появлятись в Польщі, а частинно й в Україні. Ще тяжко передбачити, яким темпом піде це заморожування, але вже вистачає згаданих випадків, щоб з них зробити відповідні висновки для українців поза межами батьківщини. Не вдаючись у спекуляції, все ж можемо запримітити, що в совєтській орбіті теперішні московські можновладці починають тугіше затягати петлю, яка під впливом цілого ряду внутрішніх і зовнішніх подій була Москвою допущена. Це означає, що не одна можливість допомогти нашій батьківщині чи українцям в Польщі, яка ще сьогодні є реальною, завтра належатиме до неповторного минулого, принаймні на деякий час. В такому випадку прийдеться людям в краю жити тими малюсінькими порціями „свіжого повітря", які ми їм даємо у вигляді харчових посилок чи, як це у випадку українців в Польщі ще сьогодні є можливим — у вигляді букваря для дітей, молитовника чи якоїсь іншої доброї книжки..

Анна Франко-Ключко

ЛИСТИ ДО ТОВАРИШКИ

(8)

Менше приємні кари були, коли учитель наказував залишитися по науці і писати задачу, а вже найбільш неприємно було, коли посилав до директора. Директор був строгим, сварив і промовляв до серця та до сумління, але коли бачив, що учениця тяжко жалує свого проступку, відпускав з Богом.

Люба товаришко, ти певно також маєш повний міх споминів про наші грішки, і я буду дуже рада, якщо напишеш мені, що пам'ятаєш ти.

Такі або подібні збитки бували в кожній школі, їх робили учениці і учні молодші й старші, і споміди про ці збитки були золотим ланцюгом, що лучив серця їх усіх в одну нероздільну цілість. Як радо їх згадували і згадують солідні батьки родин, професори, учені, визначні політики, зібравшись по довгих роках розлуки десь в затишнім куточку.

Про них писали визначні письменники різними мовами, і як приємно й весело їх читати, згадуючи рівночасно свої переживання.

Здоровлю, Гандзя.

Дорога Домцю!

Надворі падає дощ. У мене перед вікном телеграфічні дроти, і на них, немов перли, нанизані краплини дощу. А тут же дерево, нечутно, рівномірно спадають краплі на безлисті гілки, зсуваються по них все нижче і нижче аж на землю. Збігають малими струмками і біжать кудись.

І так наш час проходить день за днем в невідоме.

На душі сумно, такий настрій навіває оцей сірий, дощовий день ...

Та вернімося до школи: там сонце, молодість, життя...

Немов живі проходять перед моїми очима наші вчителі і вчительки, одні малозамітні, що залишили в пам'яті лише легенький слід, немов роса спозаранку, інші маркантні індивідуальності, що гострими рисами встають перед очима.

Ось панна Прокеш, учителька рисунків, дуже педантична і вимоглива, але без артистичного захоплення, вчила нас виводити рівненькі лінії, накладати тіні, малювати водними фарбами і пастелями, копіюючи моделі або рисунки. Чотири роки старанно слідкувала, щоб ні в одної з нас не розвинувся хист до малювання, хоч безперечно дала нам ґрунтовні основи знання.

Вишневецька, вчителька ручних робіт, дуже мила, гарна й ніжна, вщепила у нас любов до прекрасних народних вишивок.

Учителька співу і музики, полька, вчила нас співати церковних пісень, ввела нас у тайники музики, навчаючи ґам і акордів.

Проф. Б. Коцовський, учитель психології і логіки, вчив нас думати логічно, відповідати стисло, але змістовно, — вияснював нам, що це є ідея, а що ідеал, на прикладах познайомив з дилемою і трилемою. При кожній нагоді ставив нам за приклад свого сина Микольця. Ми дуже любили, коли це він робив, бо тоді забував він свій виклад, ставав веселий і говіркий, а логіку кидав у кут.

Проф. Адріянович учив нас математики, геометрії, альґебри. Був дуже строгий і вимогливий, може тому, що рівночасно вчив у мужеській гімназії. Безоглядно „палив" за незнання, ганив, але коректно, і був під кожним оглядом джентлменом. Ми його любили й поважали і з захопленням опрацьовували задачі, вчили закони і правила альґебри та геометрії.

Д-р Степан Рудницький учив нас географії. Вимагав, щоб відповідали ми дослівно так, як він викладав, так що приходилося вчити все напам'ять. Зате ми знали географію цілого світу знаменито.

Все ж таки ми зробили йому великий афронт, і то перед самим інспектором.

Це було на четвертім році. Майже всі професори викладали яких два місяці, перепитуючи тільки побіжно, але квартально питали перебраний матеріял на ноти. Учениць викликали за абеткою, і це давало нам змогу орієнтуватися, хто буде питаний і що треба буде відповідати.

Це було якраз під час викладів, коли завітав до нашої школи крайовий інспектор-поляк.

Ми, мов у гарячці, почали повторювати матеріял, але ж хто знав, що він буде питати?

Професор нервово ходив по клясі і просив нас, щоб ми старалися відповідати добре. Ввійшов інспектор і, привітавшись, почав питати. Професор викликав найліпшу ученицю Рудницьку, але вона недавно була питана і, стоячи біля мапи, все забула, з переляку заніміла. Професор почав викликати найліпших учениць, але й їхні відповіді були дуже слабі. Я за той час успіла дещо перечитати і почала давати професорові знаки, щоб викликав мене, але він був зовсім спантеличений. Інспектор жартував, помагав відповідати, якось то йшло, вкінці на наше загальне облегшення він вийшов з кляси.

Тоді накинувся на нас учитель з різного роду лайками, називав нас поганими і лінивими, ідіотками і смаркулями і врешті, звернувшися до Рудницької на „ти", здавалося хотів її розірвати на кусочки.

Історії вчив нас Томашівський, спокійний, зрівноважений і веселий. Свої виклади він скрашував жартами та веселими оповіданнями, і ми вчили історію рідного краю, а також всесвітню, з охотою і замилуванням. Щоправда, виучування історичних дат не належало до приємности.

Української літератури і граматики протягом чотирьох років учило нас декілька вчителів. Спершу вчив сам директор школи, опісля вчителі змінювалися.

Учив нас і О. Маковей, письменник. Виклади його були досить мляві, він немов не дуже охоче сповняв узятий на себе обов'язок, і такий самий був наш поступ в науці.

По ньому прийшов В. Пачовський. Своєю елеґантною поставою, хвилястим, над високим чолом, волоссям, чорним вусом і широкою краваткою він заімпонував не одній панночці, і деякі навіть ним захоплювалися. Він менше цікавився тим, щоб вкладати в наші голови ґрунтовне знання, зате, відбувши обов'язкове, з охотою оповідав нам свої любовні пригоди, що стали темою його ліричних поезій.

З великим захопленням привітали ми прихід учительки К. Малицької, що одним махом поставила науку на найвищий щабель. Її виклади були серйозні, з них ясніли зрозуміння і любов до всього, що рідне, і цю любов защепила вона в наші серця на все життя. Під її вмілими пальцями наші душі, немов м'який віск, набирали форми і барви. Ми дістали повне національне освідомлення. Через вивчення історії і літератури українського народу ми усвідомили собі ясно, що ми, як діти цього народу, маємо бути горді з його минувшини, його героїв та геніїв, і це був для нас найдорожчий скарб, який ми винесли зі школи завдяки таким учителям, як К. Малицька.

Їй в дечім дорівнював учитель польської мови Пачоса. Це були часи, коли український народ став спонтанно до боротьби проти відвічного насильника і ворога, щоб скинути його ненависне панування.

ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОЖЕРТВУ НА ФОНД „ВЕСЕЛКИ"!

Із діяльности комісії УККА для справ організаційних та членських

Інформації про засідання Комісії з дня 28 червня 1957 і з дня 6 вересня 1957.

На засіданню Комісії дня 28 червня 1957 прийнято до відома звіт із зборів відділу УКК в Трентоні, на яких делегатами централі були панове Бак-Бойчук й І. Білинський.

Рішено вислати пригадки всім тим організаціям УКК, які досі не вплатили ще своїх вкладок за 1956 р. а деякі і за кілька років.

Розглянено справу непорозумінь у Сиракюзах та рішено по феріях поробити заходи для наладнання нормальних відносин на терені тамошнього відділу УКК.

Прийнято до відома звіт членів контрольної комісії про їхню контролю діловодства в Братстві „Броди-Лев". Контроля відбулась на прохання Братства і випала добре.

Прийнято в члени УКК-ту такі організації: Відділ ОДУМ у Трентоні, Відділ об'єднання прихильників Визвольної Боротьби у Дітройті і Кружок „Рідної Школи" у Дітройті.

Всі матеріяли із Зборів Крайової Ради УКК рішено зараз же по феріях передати під розгляд Статутової Комісії й Екзекутиви, які підготовлять проєкти пропозиції для Ради Директорів УКК-ту.

На засіданню Комісії дня 6 вересня 1957 р., д-р Г. Ничка, референт зв'язків з організаціями в канцелярії УКК, подав інформації про те, що згідно з постановою комісії з 28 червня 1957 канцелярія вислала пригадки до 586 організацій, щоб вони сплатили залеглі членські вкладки. Між довжниками є організації, що винні членські вкладки за два останні роки (1955 і 1956), є такі, що винні за три і чотири роки, а найбільше таких, що винні за один рік.

Розглянувши докладно ці інформації, Комісія рішила поставити на Раді Директорів пропозицію такого змісту: „Всі організації, що не вплатять тепер своїх членських вкладок, а які залягають за три чи більше років, візвати ще раз до вплати своїх залеглостей по кінець жовтня 1957 р. Коли вони цього не виконають, тоді їх скреслиться з реєстру членів УКК".

Крім того в місяцях липні та серпні канцелярія УКК розіслала пригадки до всіх платників Національного Датку, що залягали з його вплатою за 1955 і 1956 роки.

У зв'язку з рекомендацією зборів Крайової Ради рішено підшукати відповідних кандидатів на організаторів УКК.

З черги розглянено справу підготовної акції для скликання Установчих Зборів відділу УКК в Шикаґо та схвалено відповідні рішення, щоб засновини відділу приспішити.

На порядку нарад Комісії була і справа Загальних Зборів Филаделфійського відділу. Рішено просити нових додаткових виянснень про ці збори від цього Відділу.

На засідання Управи Відділу УКК в Трентоні делеґовано секретаря Ігната Білинського для виянснення деяких місцевих справ та узгіднення праці з Централею.

Накінець рішено запропонувати Раді Директорів прийняти в члени новостворене „Товариство Української Кооперації" в Ню Йорку.

Зокрема підкреслено необхідність скликати засідання Статутової Комісії УКК ще перед засіданням Ради Директорів для розгляду рекомендацій і проєктів на зміну і доповнення статуту УКК, видвигнених на Зборах Крайової Ради.

Канцелярія УККА

РІЧНИЦЯ СМЕРТИ МАЗЕПИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

тисяч талярів! Далі реляція подає, що домагання царя „не знайшло при турецькому дворі жадного схвалення, бо там не вважали цього домагання за важливе, щоб таку особу, себто гетьмана Мазепу, видати, який так ревно дбав про волю, звичаї й право свого народу, та так багато перетерпів переслідувань і тортур тільки тому, що зо своїми підвладними не захотів понижатися під московським ярмом, а змушений був від такого втікати та шукати вперше королівської шведської, а тепер турецької охорони". Тому посла московського царя відправили турки з такою відповіддю, „що не думають, і це також не згідне було б з турецькими законами, відмовляти охорони особі, яка її по справедливости шукає". І так, кажучи сучасною мовою, „репатріяція" з-перед 248 років не повелася і турки, виявилося, мали більше зрозуміння до міжнародних правил і зокрема права азилю, ніж московський сатрап Петро І.

Смерть гетьмана Мазепи, що прожив коло 77 років, сталася в селі Варниці коло Бендер над Дністром, де був табір, себто штаб гетьмана. Поховали гетьмана з великими почестями в Галацу, в церкві св. Юрія, де була мармурова плита з вирізьбленою на ній епітафією, гербом України і самого Мазепи. Ім'я Мазепи користувалося великою популярністю і пієтизмом серед місцевого, на той час переважно молдаванського, населення. В Бендерах на Акерманській вулиці був „Дім Мазепи" — правдоподібно місце перебування гетьмана. Коло пам'ятника Карла XII, над берегом Дністра, були три „Мазепині" криниці. Також церкву Богородиці в Галацу називали „церквою Мазепи" тому, що там перебували деякі пам'ятки по Мазепі.

Совєтська влада, подібно до колишньої царської, нищить усі дорогоцінні пам'ятки по Мазепі. Досить вказати, що лише в одному Києві зовсім знищено 5 величних храмів, фундованих або ґрунтовно перебудованих гетьманом Мазепою, поміж ними церква Михайлівська, Миколаївська і Братська. Одначе, світле ім'я Мазепи ніколи не зможе витерти з сердець українців ніяка зла сила, ніякий наклеп! Український пієтизм до Мазепи сильніший за московську ненависть.

За два роки, себто у вересні-жовтні 1959 року, приходить велика, ювілейна дата 250-річчя з дня смерти гетьмана І. Мазепи. Цілий український світ зустріне цю дату з належною пошаною і подивом для світлої діяльности Великого Гетьмана. Вже тепер необхідно, щоб українські громади у вільному світі розпочали організаційну працю для святкування і всебічного освідомлення діяльности найбільшого державного мужа козацької епохи в історії України та боротьби українського народу за свою державність.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Торонто, Онт.

Концерт М. Скали-Старицького.

Небувалий успіх Мирослава Скали - Старицького в Мессей Гал в Торонті 15 вересня викликав у півторатисячної публіки справжній ентузіязм і подив. Наш мистець зумів не тільки добре виконати свій репертуар, але також добре підобрати і правильно його впорядкувати, бо кожна нова арія викликувала в публіки більше захоплення. Мирослав Старицький був знаменитий не тільки в оріґіналах італійських „Каро міє бен" Т. Джордані і „Ніна" Дж. Б. Герґолезо, але також і в „Ой, поля, ви, поля" В. Барвінського та „Черемоше, брате мій" Ст. Людкевича, як теж у німецьких „Ді бизе фарбе" Фр. Шуберта і в його ж „Унґедульд". Першу частину закінчив по французьки арією Надіра з опери „Ловці перел" Ж. Візе та арією Андрія з опери „Тарас Бульба" М. Лисенка і на „грімке" бажання публіки „Безмежним полем..." Яр. Лопатинського — надпрограмово.

Виконання по французьки арії Жана з опери „Геродіяда" Ж. Масне, „Засумуй трембіто" Н. Нижанківського і „Пісня" А. Гнатишина на початку II. частини — викликали „надпрограмово" „Надії" Яр. Лопатинського. Італійська арія Рудольфа з опери „Богема" Дж. Пуччіні викликала „надпрограмово" Тоску того ж композитора. З таким самим успіхом пройшли також і останні три пісні: „Ой на горі льон, льон" М. Вериківського, „Ой у полі тихий вітер віє" Б. Лятошинського і „Сивий коню, сивий" З. Лиська. І дві години чудового концерту пройшли як дві хвилини. Тому і не диво, що публіка вимагала і нових „надпрограмових" пісень, якими були: Вірш Вороного „Серенада" — композиції молодого піяніста Ігора Соневицького, у вмілих руках якого спочивав музичний супровід концерту, відтак арія з опери „Ріґолето" і жартівлива пісня М. Вериківського „Ой підпила я, під'їла я". Піднесенню і оплескам публіки не було кінця. Чотири великі коші живих квітів мали переконати нашого мистця Мирослава Старицького, що його приявні не тільки цінять і поважають, але таки щиро люблять!

С. Росоха.

Ню Йорк, Н. Й.

Перед Мистецькою Виставкою Українських Жінок - Мистців.

Недавно заснований енерґійний 64-ий відділ Союзу Українок Америки в Ню Йорку влаштовує в своїй домівці в будинку Народного Дому (кімната ч. 31) першу на американському ґрунті Мистецьку Виставку Українок - Мистців, що відбудеться від 13-го до 20-го жовтня 1957.

За приблизним обчисленням коло 20 жінок-мистців візьме участь у цій оригінальній імпрезі. Поміж учасницями виставки знаходимо знані першорядні мистецькі сили, що здобули собі вже заслужене признання на загальних спільних чи окремих індивідуальних виставках, далі імена, що звернули на себе увагу в останніх роках, і студіюючу молодь, що вже зазначилася своїм талантом.

З-поміж добре знаних мистців зустрічаємо такі імена як: О. Дядинюк, відома з своїх оригінальних стилізованих композицій на теми староукраїнського епосу і фолкльору, Л. Морозова, визначна представниця київської малярської школи, К. Кричевська, майстер українського побуту і краєвиду, зокрема відома своїми прекрасними різдвяними мотивами (листівки видані в ЗДА), М. Морачевська, знана малярка і мистецтвознавець, І. Шухевичева, майстер краєвиду, побуту і мертвої натури.

Виставлять також З. Подубинська з Маямі, І. Прийма та І. Букоємська з Ню Йорку, Н. Стефанів, І. Миколайська та Х. Дохват із Филаделфії.

Численну участь у виставці беруть студентки Української Мистецької Студії в Филаделфії, яка вже від кількох років розвиває успішну діяльність під проводом відомих мистців і педагогів Андрусева і Меґика. В цій групі виступлять Н. Безбородько, Х. Зелинська, Н. Климовська, Р. Лучаківська, С. Лада, О. Мурій, І Шумська, а також молоді мистці з Ню Йорку А. Оленська - Петришин, Х. Оленська та інші.

Виставка викликає зацікавлення між широкими колами громадянства.

О. С.

Хроніка українського життя

В Канаді

День кооперації в Торонті

В Торонті зорганізовано Координаційний Комітет Українських Кредитових Спілок, якого завданням є завести тіснішу співпрацю між кредитівками в першу чергу, як теж популяризувати кооперацію взагалі. Цей комітет влаштував в Торонті 29 вересня „Український Кооперативний День", саме в навечер'я св. Софії, опікунки кооперації та її доньок: Віри, Надії і Любови. В програму цього першого кооперативного дня входила ділова частина, концерт і дитячий базар.

І. Кейван і О. Жмуркевич дістали нагороди

В цьогорічній мистецькій виставці, яка щороку відбувається на „Соммер Ексибишен" заходом „Алберта Сосаєті оф Артістс", взяли участь теж деякі українські малярі. Відомий артист-маляр і графік проф. Іван Кейван одержав першу нагороду за портрет і третю нагороду за краєвид. Молода адептка мистецтва п-на Орися Жмуркевич одержала дві перші нагороди за два олійні малюнки „Портрет товаришки" і „Мертва природа". Директор міського музею д-р Гендсон щиро ґратулював молодій артистці і бажав їй дальших успіхів. Орися Жмуркевич вчиться малярства в студії відомого артиста-маляра і педагога проф. Юліяна Буцманюка.

В Бразилії

З діяльности посла д-ра П. Фірмана

В одному зі своїх останніх чисел, відомий куритибський щоденник „Газетта до Пово" присвячує багато місця діяльності нашого федерального посла д-ра Петра Фірмана, як в парляменті так і в урядових колах столиці держави, зокрема в міністерстві фінансів, в міністерстві хліборобства, в державному банку „Банко до Бразіль", тощо.

Вся ця діяльність, всі заходи д-ра Фірмана мають на меті належне і сприятливе полагодження різних питань, надзвичайно важливих для економічного життя нашої провінції, а особливо для наших хліборобів.

В Арґентині

УКРАЇНЕЦЬ В АРҐЕНТИНСЬКОМУ РАДІО

Секретар Української Центральної Репрезентації в Арґентині, п. Михайло Рубінець 30-го червня виступав через радіо „Ексельсіор" в Буенос Айресі. Говорив він про українську мову. Промовець коротенько подав до відома еспаномовних слухачів Південної Америки, скільки довелося витерпіти українській мові від переслідувань її московськими загарбниками. Дуже прихильний відгук до виступу п. Рубінця подав у тому ж радіо відомий арґентинський публіцист п. Роберт Тораль. Він зокрема сказав таке: „Ми повинні зберігати скарб нашої традиції і душі".

Збільшується число безробітних

Вашинґтон. — Департамент праці повідомляє, що в тижні, який закінчився 21-го вересня цього року, 1,181,900 осіб побирало безробіття, і те число безробітних осіб було на 12,800 більше в порівнянні з попереднім тижнем. В тому самому тижні в минулому році число безробітних становило тільки 944,600. В тижні, який закінчився 28-го вересня цього року, нових зголошень на виплату безробіття було 241,500 осіб, майже на 10,000 осіб більше, як попереднього тижня. В нюйоркському стейті найбільше зросло нових зголошень на виплату безробіття, бо аж на 11,400.

Воєнний стан в провінції Буенос Айрес

Буенос Айрес, Арґентина. — Тимчасовий уряд генерала Арамбуру оголосив воєнний стан в провінції Буенос Айрес, яка разом із столицею нараховує 20.000.000 мешканців. Дові заарештовано вже коло 270 осіб у зв'язку з численними саботажами, які відбулися в останніх днях. Воєнний стан оголошено ще в четвер 3-го жовтня на протяг 30-х днів, але повідомлення про це появилося 22 години пізніше, аж в п'ятницю 4-го жовтня. Це сталося тому, щоб аґенти тайної поліції могли перевести масові арештування. Урядово повідомлено про заарештування 270-ох осіб, але неофіційно заявили, що вже в неділю, 6-го жовтня число заарештованих має збільшитися до 500 осіб. Тимчасовий президент Арамбуру спочатку не хотів погодитися на арешти, але голова розвідки, генерал Хуан С. Кваранта почав арешти без відома президента і тоді ген. Арамбуру погодився оголосити виїмковий стан в провінції Буенос Айрес, яка обіймає половину населення всієї країни. Деякі міністри грозили димісією, коли виїмковий стан оголошений буде в цілій країні. Міністер війни генерал Віктор Х. Махо заявив, що армія підтримує політичну програму уряду. Згідно з цією програмою вибори мали б відбутися 23-го лютого 1958-го року. Досі ще не є зліквідований страйк телефонічних і телеграфічних робітників, який триває вже місяць. В країні не зліквідовані досі ще й інші менші страйки.

З товариського життя

Небуденна подія в південному Шикаґо.

Коли трапляються репортажі про українське Шикаґо, то мусить це бути обов'язково про Шикаґо - Північ, бо ж Шикаґівська Україна розташована в північній частині нашого величезного міста, але ніколи і ніхто не згадує, що в Шикаґо ще є й менша Україна на Півдні.

Хтось колись на сторінках „Свободи" цю шикаґівську Україну на Півдні міста назвав хуторами. Може й мав рацію той кореспондент, бо ж в порівнянні з Північною Україною, де розташовані головні українські централі і де скупчено кілька десятків тисяч українців, то Південна Україна дійсно виглядає хутором.

Цим разом хочемо згадати про одну подію на цій хуторській Україні нашого міста. Зовсім недавно тут відбулося весілля нашої поетеси Ганни Черінь з п. Степаном Паньковим, громадсько - політичним діячем, активним працівником МУН-у та ОДВУ.

Не зважаючи на чималу спеку, простора заля при вулицях 93 і Вудленд ущерть заповнилася весільними гостями. Усі з напруженням чекали на прибуття весільної пари, бо ж обоє молоді тут прожили понад п'ять років і тут їх знає, як кажуть старе й мале.

Рівно о шостій годині ввечорі передвесільний гамір прорізав гучний голос весільного старости Степового: „Увага! Ідуть молоді! Оркестра, прошу туш!"

Гримнули стоголосі мідяні жерла громовий туш. Весільний староста з братом молодої, поетом Борисом Олександровим з Канади, вийшли з хлібом і сіллю назустріч молодій парі. За ними ціла весільна процесія з кількох сот осіб. Молоді приймають хліб і сіль і запрошення старостів.

Весільний обід відкриває молитвою о. О. Кулик, місцевий парох православної церкви. Слідує привітальна промова весільного старости Ю. Степового. Під час обіду багато привітань, а найголовніша серед них — це промова близького родича молодої, священика, що випадково тільки в цей день довідався про весілля своєї близької родички і взагалі про її перебування на еміґрації, бо отець впродовж сорока років еміґрації не знав, що тут, зовсім близько від нього, мешкає близька його родичка.

По обіді відчитано письмові привітання від друзів і колеґ молодих, серед них привітання від письменника Уласа Самчука. Але найбільшою атракцією і сенсацією серед усіх письмових привітань була каблеграма зі Львова від мами молодого, яка бажала синові та невістці „на новій дорозі життя всього найліпшого, ласки Божої, здоров'я і щастя".

Під час забави, до пізньої ночі лилися весільні промови і побажання. Відомий видавець і редактор п. Денисюк гаряче вітав молоду пару, поет Борис Олександрів, брат молодої, прочитав чудового вірша, написаного ним під час подорожі з Канади на весілля.

Забава затягнулася до пізньої ночі, уся шикаґівська Південна Україна співала і кружляла у весільному танку.

Те весілля ще довго пам'ятатиме шикаґівська Південна Україна. Треба зазначити, що обоє молоді є членами УНСоюзу, його 76 Відділу.

Ю. С.

ЧИСЛО УРЯДОВЦІВ НЕ ЗМЕНШУЄТЬСЯ, ХОЧ ФОНДИ НА ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ ЗМЕНШЕНО НАПОЛОВИНУ

Вашинґтон. — Від 1953 року фонди на допомогу закордонові зменшено майже наполовину, але число урядовців Адміністрації Міжнародної Співпраці від того часу значно збільшилося. В 1953 році число цих урядовців становило 10,338, в тому числі 7,000 американців, а в червні 1957 року воно збільшилося до 13,000, в тому числі 9,164 американці. В 1952 році на допомогу закордонові ухвалено 6,011,000,000 долярів, а в цьому році на цю саму ціль — тільки 3,435,000,000 долярів. Збільшення числа урядовців пояснюють тим, що тепер треба більше технічних працівників, бо допомога йде до Азії для недорозвинених країн.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Всі українці повинні обороняти Лемківщину

У вільному світі є велике число українців і українських організацій та наших часописів, які кажуть, що вони обороняють і допомагають Україні в її боротьбі за волю. Але в тих газетах мало пишеться про ту кривду, яка сталася Лемківщині в 1945—1947 роках. Українські лемки не хотіли пасти комуністичних гусей і не хотіли залишити своїх гарних, хоч і бідних гір та не виїхали на схід під комуністичне ярмо. Поляки їх важко покарали і порозганяли наших лемків, а з їх землі зробили пустиню, а деякі господарства подаровували полякам.

Та наші лемки, розсіяні по Польщі, не забувають, хто їх мати і чиї вони діти, і пішли вперед та вже почали здобувати собі деякі права в комуністичній Польщі. Я дістаю від них листи і знаю, що їх боротьба щотільки почалася, вона буде довга і тяжка, бо вони бідні. Але ми, українці у вільному світі можемо їм помогти і матеріяльно і морально. Та ми про них забули! На наших конвенціях в цій країні, ані словом не згадується про українців в Польщі, які бояться за свої права жити як українці — а не поляки. В наших часописах пишеться про те, що діється по всьому світі, але майже нічого не пишеться про тих, які в 1918—1920 роках боролися за визволення України, і які тепер заслуговують на допомогу всіх українців, бо вони билися і за Київ, Львів і Закарпаття.

Всі мусимо змагати до того, щоб постала вільна Україна, бо самі полтавці, кияни, лемки чи галичани держави не збудують. Ми всі мусимо об'єднатися і допомогти нашим братам, які й тепер борються і терплять за нашу справу. Ми тут України не збудуємо, але можемо допомогти нашим братам, які нашої помочі потребують. Читав я в „Свободі" заклик, щоб „лемки йшли на фестин", бо його влаштовують на допомогу Лемківщині! Але чому організатори закликали тільки лемків, а не всіх українців із даної околиці? Та ж ми всі заявляємо, що всі боремося за кращу долю України.

Більше не буду писати, бо й так багато часу вам забрав, і дякую вам, що ви мій лист прочитали. Може я не написав так, як треба, бо я тут ще молодий американський лемко. Я писав так, як гадав, що буде найліпше.

Бувайте здорові і вільні і багаті!

Елько Качмар.

Бутвин, Па.

Винайшли антибіотик на фунґус

Вашинґтон. — Повідомляють про винахід нового ліку, антибіотику, який зможе з успіхом лікувати внутрішній фунґус (грибок). Досі цей лік випробували на 15-ох пацієнтах, і він був успішний. Якщо і дальші проби з цим ліком „амфотеріціном" будуть так само успішні, то медицина матиме сильну зброю проти недуги цвілі. Цей лік продукують із цвілі з землі, видобутої з річища ріки Оріноко в Бразилії. Він лікує такі недуги фунґусу: криптококкосіс (рід фунґусу менінґітіс), кокесідіоідомикозіс, гістоплязмозіс і моніліязіс. Досі не було ліку, який можна було б в формі вприскувань до людського організму проти цих недуг. Такі антибіотики, як пеніциліна, стрептомицина, терациклїна і подібні, могли нищити такі бактерії, які спричиняють запалення легенів, ґонорею, сифіліс і фурункули (нариви).

„АМЕРИКАНЦІ ЇДЯТЬ ЗАБАГАТО, П'ЮТЬ ЗАБАГАТО І ОДЯГАЮТЬСЯ ЗАКОШТОВНО"

Ню Йорк. — До Ню Йорку прибув із Франції поет і драматурґ, 82-річний Реймонд Дункан, брат відомої танцюристки Айседори Дункан і заявив журналістам, що „американці їдять забагато, п'ють забагато і одягаються надто коштовно". Сам Реймонд Дункан мав на собі одежу, зроблену з вовни, яку він сам собі постриг із овець, вимив і виткав. Дункан часто приїжджає до ЗДА, де виставляє свою власну п'єсу з однією дійовою особою, ролю якої грає він сам. Чергова вистава цієї п'єси має відбутися в Тавн Голлі 20-го листопада.

Спорт

„ТИГРИ" — „ПОЛОНІЯ"

(6:0), (2:0).

Миннеаполіс. — 22-го вересня, 1957 року відбулися змагання копаного м'яча між українською дружиною при осередку СУМА „Тигри" та польського дружиною „Полонія" за чемпіонат стейту Миннесоти.

Тигри вийшли в повному складі та з перших хвилин почали безжалісно натискати на ворота противника. Повна технічна перевага наших змагунів над противником, витворювання гарних комбінацій та шалене темпо зробили цілковите замішання між змагунами ворога.

Перша половина закінчилась 2:0 на користь „Тигрів".

Друга половина почалася атаками „Полонії", але без успіхів і „Тигри" перебравши ініціятиву в свої руки, довели змагання до блискучої перемоги з остаточним рахунком 6:0.

Ворота здобули: К. Чихрай 2, Л. Тушка 2, С. Павлишин 1, Ю. Сойко 1.

Всі змагуни грали жертвенно та показали зразкову дисципліну на полі гри, що свідчить про здоровий спортовий розвиток дружини.

Склад дружини: С. Павлишин (капітан), В. Вайновські, Т. Гаврилюк, С. Вовчак, Т. Ковач, М. Павлишин, Ю. Сойко, К. Чихрай Ф. Лавко, Л. Тушка, М. Микуляк, М. Крамарчук І. Колодницький, Б. Крамарчук.

13-го жовтня відбудеться останній матч з німецькою дружиною, Ст. Пол А. Бажаємо нашим змагунам успіху та витривалости в наступній грі.

Анатоль Гносвий.

85% батьків признають, що самі вони мусять відповідати за шкоди, спричинені їхніми дітьми

Принстон, Н. Дж. Американський Інститут Публічної Опінії д-ра Геллупа перевів опитування і на основі отриманих відповідей ствердив, що 85 відсотків американських батьків погоджується на те, щоб батьки відповідали за шкоди, спричинені їхніми дітьми. На запит, чи це добра думка, щоб батьки платили за матеріяльні шкоди, спричинені їхніми дітьми, 85 відс. відповіли „так", 9 відс. „ні", а 6 не виявили своєї думки. На другий запит в справі примусового відвідування батьками окремих курсів, де б вони вчилися, як виховувати свої діти, — 65 відс. відповіли „так", 21 відс. — „ні", а 14 відс. не виявили своєї думки. Опитувальники ставили батькам ще й третій запит: Чи добре було б встановити для малолітніх у віці до 16-ох років поліційну годину — 9 або 10 годину ввечорі, аж 76 відсотків заявилися за поліційною годиною, 20 відс. — проти, а 4 відсотки не дали жадної відповіді.

Знову подешевшала кава

Ню Йорк. — Гуртівники, які продають каву, повідомили, що вони знову зменшили ціну на каву. Це вже друге зменшення цін на каву впродовж останніх 30-ох днів, і тепер ціна на каву є така сама, як була два роки тому. Фірма „Гренд Юніон Ко." повідомила, що вже зменшила на 5 центів ціну на одному фунті кави. По цій ціні повинні деталічні крамниці продавати каву вже в перших днях найближчого тижня. Також фірма „Дювел Ті Ко." обіцяє зменшити ціну на каву в деталічних крамницях. Вже давніше деякі фірми повідомляли про зменшення цін на каву в роздрібному продажу. Фунт кави повинен тепер коштувати кілька центів менше від доляра. Зменшення ціни на каву сталося тому, що подешевшала зелена кава.

Прихильники Ніксона в Каліфорнії снують змову проти Новленда

Вашингтон. — В політичних колах столиці гадають, що прихильники віце-президента Ричарда М. Ніксона затівають змову проти сенатора Вільяма Ф. Новленда, щоб його скомпромітувати та тим способом допомогти до перемоги Ніксонові в його кандидатурі на президента в 1960 році. Вони нібито мали заохотити Новленда до того, щоб в 1958 році старався про здобуття кандидатури на губернатора Каліфорнії, про яку старатиметься і теперішній республіканський губернатор Ґудвін Дж. Найт. Прихильники Ніксона підтримають кандидатуру Найта, і тим способом Новленд буде переможений під час правиборів, і внаслідок того його вплив буде замалий на те, щоб він міг перемогти в правиборах кандидата на президента в 1960 році, коли його противником буде Ніксон. Прихильники віце-президента не беруть участи в вічах, які організує сенатор Новленд, а республіканська преса, яка повинна б підтримувати сенатора, подає тільки звіти про ті віча, але не друкує про них прихильних для Новленда коментарів. Більшість фінансистів, промисловців і політиків в Каліфорнії хотіла б, щоб кандидатом Республіканської партії в 1960 році був віце-президент Ніксон, а не Новленд. Новленд вже тепер склав заяву, що якщо він стане губернатором Каліфорнії в 1958 році, то в 1960 році буде підтримувати кандидатуру Ніксона. Можливо, що ця заява Новленда змінить в його користь настрої прихильників Ніксона. Губернатор Найт заявив, що його боротьба проти Новленда — це боротьба „поступу проти реакції" в рядах Республіканської партії. Президент Айзенгавер виступає проти правого крила в своїй партії.

Ботлер і Труман передбачають перемогу демократів у президентських виборах 1960 року

Бостон, Массачусетс. — Голова Демократичного Крайового Комітету заявив на закінченні районової конференції демократичних провідників із 11-ох стейтів, що демократи виграють президентські вибори в 1960-му році, але мусять іти до виборів із дуже ліберальною плятформою та ліберальними кандидатами. Ботлер твердив, що демократи мусять закинути компроміси в ділянці своїх ідеологічних засад. В минулому демократи старалися йти на програмові компроміси, щоб втримати разом в своїй партії всі ідеологічні групи, але це „нічого доброго не дало Демократичній партії". На його думку існує малий риск, що південні демократи заснують нову партію, якщо демократи вестимуть безкомпромісову ліберальну політику. Події в південних стейтах свідчать про те, що південні демократи не підуть разом із республіканцями, як цього давніше побоювалися. В цій конференції брали участь делеґати зі стейтів Нової Англії та з Ню Йорку, Пенсилвенії, Делаваре, Мериленду і Ню Джерзі. Заява Ботлера про ліберальну програму демократів можливо, була спричинена тим, що представники негритянського населення, яке досі в своїй більшості голосувало за демократів, заявили, що негри будуть в найближчих виборах голосувати на республіканців, які змагають до скасування расової окремішньости в південних стейтах. — Колишній президент Гаррі С. Труман заявив, на пресовій конференції, що демократи виграють вибори в 1958 і 1960 роках і тоді „позбудуться тих проклятих республіканців", Труман казав, що республіканці ухвалили закон про заборону бути президентом ЗДА впродовж 3-ох каденцій. Цей закон мав бути звернений проти Трумана, але тепер він спричиняє клопіт республіканцям, казав Труман.

● **У Копенгаґені** втекли з комуно-польського вишкільного рибальського корабля три кадети. Гадають, що із 55-членної залоги залишилися в порту ще кілька осіб, чекаючи, поки відпливе корабель, щоб просити азилю в данської влади.

Вступайте в члени УНСоюзу

ПОМЕР ПЕТРО САВЧУК, КОЛ. СТАРШИНА УГА

В неділю 6 ц. м. у 65 році життя помер у Ню Йорку сл. п. Петро Савчук, кол. старшина УГА і кол. управитель школи в Ценеві біля Бережан в Зах. Україні. Панахида відбудеться у вівторок 8 жовтня о год. 8 веч. у каплиці похоронного заведення — „Webster Ave and 188 St. Chapel" при 2458 Вебстер аве., Бронкс., а похорон у середу, о 9 год. вранці з того ж похоронного заведення до церкви Непорочного зачаття при 1745 Вашингтон еве., Бронкс, Н. Й., а відтіль на цвинтар. Ближчі подробиці в окремих посмертних повідомленнях.

БОЇТЬСЯ, ЩОБ ВІРУС АЗІЙСЬКОЇ ІНФЛЮЕНЦИ НЕ СТАВ ЗЛОЯКІСНИМ

Ню Орлінс, Луїзіяна. Д-р Лайн А. Від, професор Міннесотського університету, заявив на зборах лікарів, що вірус азійської інфлюенци, який є тепер досить лагідним, може стати злоякісним. Д-р Від твердить, що жахлива грипа 1918 року спочатку була дуже лагідна, але пізніше загострилася в такій мірі, що від неї померли мільйони людей в усіх частинах світу. Якби вдалося знайти труп людини, яка померла на ґрипу в 1918 році, в тундрі на Алясці, у вічно замерзлій землі, тоді можна було б дослідити вірус тої ґрипи, бо в 1918 році наука про віруси була ще дуже бідною.

БЕЗУПИННИЙ ЛЕТ З ЛОНДОНУ ДО САН ФРАНСІСКО

Сан Франсіско, Каліфорнія. — Перший безупинний лет із Лондону до Сан Франсіско відбувся 2-го жовтня ц. р. Лет відбувався понад Північний бігун і тривав 23 години і 19 мінут. Летун пролетів 5,900 миль, хоч повітряна віддаль між Лондоном і Сан Франсіском становить тільки 5,400 миль. Продовження шляху спричинив сильний вітер, який віяв на висоті 18.000 стіп. Літаком керував капітан Гордон Гренджер, везучи 32-ох пасажирів і 12 членів залоги. Летун заявив, що не треба було доповнювати пальне в затоці Гудсон. 3-го жовтня цей сам літак відлетів із Сан Франсіско до Парижу і Риму. Між пасажирами були посадник Сан Франсіско Дж. Крістофер і кардинал із Лос Анджелесу, Франсіс МекІнтаєр.

З Приятелями і Знайомими ділимося сумною вісткою, що, дня 13-го серпня 1957 р. з Волі Всевишнього відійшла у вічність
НАША НАЙДОРОЖЧА МАМУСЯ і БАБУСЯ

Александра з Ринявців БАЛКО

дружина бл. п. о. Василя, довголітнього пароха в Ямній Долішній, Добромильського повіту.

Рівночасно складаємо велику подяку о. деканові С. Баландюкові, за відправлення Поминальної Служби Божої і Панахиди в церкві св. Михаїла в Гартфорді і Всім Приятелям, що поспішили з виразами співчуття.

Горем прибиті
сини: ТЕОДОР і ВОЛОДИМИР
синові: СТЕФАНІЯ і ІРИНА
внуки: БОГДАН, ХРИСТИНА і АЛЕКСАНДЕР

Ділимося сумною вісткою, що, дня 27-го вересня 1957 року відійшов від нас у вічність, нагло і ненадійно,
НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ, БАТЬКО й ДІДУСЬ

ПАВЛО ГОЛОВАТИЙ

Похорони відбулися, дня 1-го жовтня 1957 р., з Шикаго — в Ґері Ind.

МАРІЯ — дружина
Д-р МИХАЙЛО — син
ІВАННА — синова
ХРИСТЯ, МАРТА, ЛЕСЯ, ЮРКО — внуки

Посмертна Згадка

ДМИТРО ЦЕГЕЛЬНИК, довголітній член Т-ва ім. Марк. Шашкевича, Відд. 94, в Гемтремку, Міш., помер несподіваною смертю, проживши 71 років. Покійний народився в селі Красно, пов. Перемишляни, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анну, три доньки й сина. Похорон відбувся 4-го вересня 1957 року. В. Й. П!

М. М., секр.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШИКАГО, ІЛЛ. — 114 Відділ ім. св. Володимира, подає до відома, що місячні збори Відділу відбудуться, дня 20-го жовтня 1957 р., о год. -:30 по пол., в залі при церкві св. Володимира при Cortez і Oakley. Проситься членів прибути численно і точно. — М. Б. Нукольс-Ткачук, голова; В. Бережан, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 367, відбудуться у неділю, 13-го жовтня, у церковній залі, о год. 1:30 по пол. Просимо, щоб усі члени явилися на зборах, бо є важливі справи до полагодження. Рівнож буде вибір комітету до Товариського Балю. Пригадуємо членам, щоб старалися чим більше приєднувати нових членів до Т-ва і до Союзу. Довгуючі члени будуть суспендовані. — К. Манківський, предс.; П. Дзюба, кас.; В. Попович, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 334, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 13-го жовтня, в Нар. Домі. Кожний член обов'язково повинен явитися і вирівняти всі свої залеглости та підняти дивіденду. — Н. Задирецький, предс.; Ст. Боганек, секр.; Гр. Демкович, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Мир", Відд. 324, повідомляє, що звичайні місячні збори відбудуться 12-го жовтня, о год. 7-ій веч. Просимо прибути і вирівняти залеглі вкладки. — А. Горохівський, предс.; І. Струк, секр.

ТОМАСТОН, Конн. — Управа 421 Відд. повідомляє своїх членів, що чергові збори відбудуться, дня 12-го жовтня 1957 р., о год. 8-ій веч. — П. Москалюк, предс.; Ф. Саяк, кас.; Ю. Береза, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва ім. М. Грушевського, Відд. 219, відбудуться в суботу, 12-го жовтня, о год. 6-ій веч. Проситься всіх прийти. — М. Юрів, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Український Народний Дім, 316 Відд., відбудуться в четвер, 10-го жовтня 1957 р., о год. 8-ій веч. Порядок нарад, як звичайно. Присутність усіх членів побажана. — Уряд.

КЛІВЛЕНД, О. — Б-во св. Василія Вел., Відд. 364, повідомляє, своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го жовтня, о год. 2-ій по пол., в УНДомі — 3161 East 93rd St. Пригадується довгуючим членам сплатити залеглі вкладки. — В. Владика, фін. секр.

ЧИТАЙТЕ НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК „СВОБОДУ"

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 3944. Значок „×" на колоді.

—Олу не боїться... а проте, — додав він соромливо, — я маю охоронний фетиш, на всякий випадок!

Билл спочатку стримувався, але нарешті поступився, коли Олу натиснув, — Гаразд, зараз! — гукнув він. — Приготовте слонів!

У той чос, як всі інші були зайняті, Тарзан діяв біля колоди. Нашвидку вирізав він знак „×" на колоді.